



# روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی ایران

شامل ، متن قوانین - تصویب نامه ها - صورت مفصل مذاکرات مجلس شورای ملی - مذاکرات مجلس سنا  
اخبار رسمی - فرامین - انتصابات - آئین نامه ها - بخشنامه ها - آگهی های رسمی و قانونی سؤالات

سال ششم - شماره ۱۵۶۰

شنبه ۸ تیرماه ۱۳۲۹

روزنامه پوینته  
مدیر: سید محمد شاهی

جله ۱

شماره مسلسل ۴۰  
دوره شانزدهم قانونگذاری

## مذاکرات مجلس شورای ملی

جلسه ۴۰

صورت مشروح مذاکرات مجلس روز شنبه چهارم تیرماه ۱۳۲۹

فهرست مطالب:

- ۱- تصویب صورت مجلس
- ۲- بیانات قبل از دستور آقایان: ناظر زاده - آزاد - گنجی
- ۳- معرفی آقای فریدونی به معاونت وزارت کشور بوسیله آقای وزیر کشور
- ۴- تصویب فوریت طرح پیشنهادی راجع به اعتبار راه سازی سال ۱۳۲۹
- ۵- بیانات آقای وزیر امور خارجه راجع به یادداشت دولت اتحاد جماهیر شوروی
- ۶- طرح بودجه سال ۱۳۲۹ مجلس شورای ملی
- ۷- ختم جلسه بعنوان تنفس

مجلس دوساعت و نیم قبل از ظهر بریاست آقای رضا حکمت تشکیل گردید

\*\*\*

### ۱- تصویب صورت مجلس

رئیس - صورت غائبین جلسه پیش قرائت میشود (شرح زیر قرائت شد)  
غائبین با اجازه - آقایان: اورنگ - برومند - منصف - بوداغیان - امینی - امیر نصرت اسکندری طباطبائی ، حائری زاده .  
غائبین بی اجازه - آقایان: دکتر مصباح زاده ، صفوی ، قهرمان ، تولیت ، اکبر ، شهاب خسروانی ، دکتر سید امامی ، معدل ، حاذقی ، جواد مسمودی صدر میرحسینی .

دیر آمدگان با اجازه - آقایان : عباس قبادیان دوساعت ، دکتر طباطبائی یکساعت .  
رئیس - نسبت به صورت مجلس نظری نیست ؟  
آقای کشاورز صدر .  
کشاورز صدر - بنده میخواستم عرض کنم آقای حائری زاده مریض هستند و بستری .  
رئیس - با اجازه قید شده است .  
امامی - خواست خود شیرینی بکنند جناب رئیس نظری ندارد .  
رئیس - آقای اردلان بفرمائید .  
اردلان - عرض کنم که در صورت جلسه يك

اشتهاهی شده است که بنده خواستم تصحیح کنم و آن اینست که بنده راجع به بهداری مجلس ضمن تقدیر از خدمات رئیس بهداری مجلس عرض کرده بودم که بهداری مجلس يك چیز بسیار ناظمی است برای کارمندان مجلس و اینجا نوشته چیز بسیار ناقصی است درست ممکوس آنچه بنده گفته ام .

رئیس - اصلاح میشود آقای قبادیان بفرمائید  
قبادیان - غیبت بنده با کسب اجازه بوده و اطلاع هم دادم .

رئیس - اصلاح میشود ، آقای مکی بفرمائید  
مکی - بنده بریروز که در بودجه مجلس شورای ملی صحبت میکردم راجع به کارگران چاپخانه مطالبی عرض کردم و امروز هم شکایتی کارگران نوشته اند که چون نمیخواهم وقت مجلس شورای ملی را بگیرم تقدیم آقای اردلان میکنم که رسیدگی کنند .

رئیس - بسیار خوب دیگر نظری نسبت بصورت مجلس نیست ؟ صورت جلسه قبل تصویب شد .

### ۲- بیانات قبل از دستور آقایان : ناظرزاده ، آزاد ، گنجی

رئیس - سه نفر از آقایان تقاضای نطق قبل از دستور کرده اند ، آقای ناظرزاده بفرمائید .

ناظرزاده - قبل از اینکه بنده عرایض خودم را شروع کنم امری را که جناب آقای دکتر شایگان فرمودند بمرض مجلس شورای ملی میرسانم ایشان فرمودند که در این اختلافی که بین دانشجویان و استادان پیش آمده (اسلامی) راجع به دانشجویان بفرمائید چون دولت خیلی بی عرضه تشریف دارند ( مجلس شورای ملی از آقایان استادان خواهشمند است که بدون هیچ توجهی بآن قسمت تنبیهی یا تنبیهی که برای دانشجویان در نظر گرفته اند از آنها صرف نظر بکنند که به این اختلاف خاتمه داده شود (شوشتری) هر روز ما خواهش میکنیم و قبول نمیکند ( اسلامی) نمیتوانند یک رئیس دانشکده را اداره کنند اینهم شد دولت ؟ در هر صورت خواهشمندم که باین موضوع خاتمه داده شود

● مین مذاکرات مشروح چهلمین جلسه از دوره شانزدهم قانونگذاری

«اداره تند نویسی و تحریر صورت مجلس»

کسانیکه با تاریخ چند هزار ساله و پر از افتخار ایران آشنا هستند می دانند که کشور تاریخی و کهن سال ما از قدیمیترین زمان سرگرم ملی نشیب و فرازهای عجیب بوده و بارها با همگینترین حوادث زور و شوهر شده و همه وقت در اثر مقاومت پنهان و آشکار و رشادت و ثبات قدمی که خاصه ایرانیان بوده بطرز معجز آسانی از مهلکه نجات یافته و استقلال خود را با همه مشقات و مصائب نگاهداشته است برای ایران و ایرانی خطر اینکه استقلال کشور و ملت را تهدید کند تا زگی ندارد فریاد است که این مملکت بارها دچار عظیمترین آفات تاریخی شده و سلامت از همه آنها گذشته یکی از شرق شناسان میگوید مثل ایران در تاریخ جهان مانند جزیره ایست که در میان دریای طوفانی قرار گرفته بارها طوفانهای شدید دریا را متلاطم کرده و آب از سر جزیره گذشته و همه تصور کرده اند دیگر غرق و نابود شده ولی همینکه طوفان فرونشست بار دیگر پیشانی سفید جزیره نمایان و موجب حیرت بینندگان شده است؟ هیچکس در دنیا نمی تواند متکبر اصالت ملت ایران شود و با این حال مایه نهایت تأسف است که در سالهای اخیر در اجرای سیاست خانمان برانداز بیگانگان عمده ای از افراد همین ملت با تمام قوی سعی و اصرار دارند که ملت خود را تعمیر و او را در دنیا عمداً کوچک و نا چیز معرفی کنند برای اینکه ملتی در جهان پایدار لازم است که فرد فرد آن معتقد و مومن ب حفظ بقا و استقلال خود باشند ( نمایندگان - صحیح است ) و همین جهت بزرگترین لطمه و آسیب و خطری که می توان ملتی در معرض آن قرار داد این است که با دست و پا و وسائل گوناگون ایمان و اعتقاد او را نسبت بخود و استقلال خود دست کنند و او چنین بهمانند که قادر بادامه حیات و حفظ بقا و استقلال خویش نیست ( نمایندگان - صحیح است ) و محکوم بزوال است این زمره های شوم پس از شهریور ۱۳۲۰ از اهل قوم بیگانگان و بیگانه پرستان برخاست و بجای آنکه عاقبت اندیشی مسئولین امور آنها را بزودی از میان ببرد و نگذارد بارقه امید که رمز بقای اقوام است در دل ایرانی خاموش شود روز بروز بترویج این فکر شوم کمک شد روزنامه های توده ای ظاهر آبنام دلسوزی و غمخواری مردم ولی باطناً بقصد دامن زدن آتش هرج و مرج و ایجاد یأس و آشفته و مصیبتی کردن طبقات مختلف فحش و ناسزا و مبالغه در بد گوئی و انتقاد را شروع کردند و مخصوصاً لجن مالی کردن رجال را که سدره خود می بنداشتند بشدت تعقیب نمودند و روشی را رواج دادند که هنوز هم ادامه دارد و امروز کار بجائی رسیده که هر کس تکلیف اجتماعی و اداری و ملتی خود را فراموش کرده و تنها وظیفه خویش را انتقاد از طرز کار دیگران میدانند همه برای نشان دادن عیوب زده بین های قوی بدست گرفته اند و خدمت را منحصر بانقاد از اوضاع می بندارند و بدون آنکه بدانند چه تیشه هابریش ملیت و استقلال خود میزنند در بنام کردن یک دیگر و نهمت و افترا و تعقیب ملت و مملکت مسابقه

گذاشته اند بجز آن می توان گفت امروز هیچ ملتی بقدر ایرانی سعی در تعقیب و اهانت خود ندارد و با آن که ملل عالم میکوشند خود را برتر از آنچه هستند بدینا معرفی کنند و افتاق و اتحاد و قدرت مادی و معنوی خویش را بر رخ جهانیان بکشند ما با سرار سعی میکنیم خود را خیلی بدتر از آنچه هستیم نشان بدهیم و هرگز فکر نمی کنیم سودی که از این معرفی ناروا در دنیا کنونی هاید مان میشود چیست؟ ملاحظه فرمائید حتی در تعیین جمعیت هم از کوچک نشان دادن خود دریغ نداریم عمده ای شماره نفوس ایران و آوازه ده میلیون و جمعی ۱۵ میلیون میگویند و حال آنکه طبق آمار که در دسترس است و نسبت از زوری دقت و مدارک صحیح تهیه شده جمعیت ایران در اواخر سال ۲۷ بالغ بر ۱۸ میلیون و چند صد هزار بوده و مسلماً اگر در شماره نفوس ایران دقت بیشتری بشود شاید جمعیت ایران به بیست میلیون برسد ( اردلان - ۲۰ میلیون گداو گرسنه چه تأثیری در مملکت دارد؟ ) در هر حال هیچ عقل سلیم تصدیق نمی کند که برای کشوری مانند ایران با وضع فعلی از این تبلیغات سوء و ازدیاد اختلافات و رواج یأس و بدبینی نتیجه ای حاصل شود چند روز پیش مجله شرکت نفت را مطالعه میکردم در صفحات اول آن شعری دیدم باین مضمون که مادری بر سر جنازه بچه خود نوحه سرائی میکند و با ذکر بدبختیها و رنجهای خود و نثار مقداری فحش و دشنام بدیگران در آخر از مرگ بچه خود اظهار خوشوقتی میکند که ای فرزند تو که در برزگی از گرسنگی و بیکاری می مردی چه خوب شد که در بچه ای از بی شیری و بیماری مردی و راحت شدی ( یکی از نمایندگان - این مال شرکت نفت است که این نوحه سرائی را برای ما میکند؟ ) بله آقا این مجله مربوط بشرکت نفت است که یکی از منابع عظیم ثروت ما را بنحوی که همه میدانند مورد استفاده قرار داده و در عوض بدین نحو جانسوزی برای بدبختی ملت ایران نوحه سرائی و در مصائب این مردم نجیب خوش باور نوحه سرائی میکند ( کشاورز صدر - شرکت نفت مال ما را غصب کرده غصب ( ایکاش جوان های شرافتمند و وطن پرست ما بخود می آمدند و وقتی که دلسوزیهای دائمی روزنامه های مزدور و دستگاههای تبلیغاتی خارجی رامی دیدند میگفتند ما تمام این دل سوزیها و ایران دوستیها را بپرداخت مطالبات حق خود مصالحه میکنیم و اگر حقیقه دل شما برای رنجها و بدبختیها و مصائب ما آزرده است بیاید و آنچه را که بموجب قوانین بین المللی بما مدیون هستید بپردازید و کمتر در امور ما مداخله کنید و در مقابل ما متعهد می شویم که بسرعت بوضع یریشان و دردم بر هم خود سرو سامان بدهیم و بکمک کسی هم در این راه احتیاج نداریم و ملتیکه چند هزار سال پیش از آنکه از دولتهای بزرگ کنونی نامی در جهان باشد توانسته برچم عظمت خود را بر بالای نبی از کره زمین باهتر از آرزو و همچنان خواهد توانست بحیات سیاسی و اقتصادی خویش ادامه دهد الان همین مسئله نفت ملاحظه فرمائید تا چه اندازه موجب تشنج و آشفتنگی و

نگرانی و کشمکش و اختلاف شده و چون در بعضی جرایم که هاید نویسندگان آنها جز حسن نیت هم نداشته باشند راجع بطرحی که هفته پیش از تصویب مجلس گذشت اظهار نظرهایی شده بود و من یکی از کسانی هستم که بطرح مزبور یعنی احاله قرار داد العاقی بکمیسیون خاصی رأی داده ام بیمناسبت نیست که دلایل این موافقت را بر عرض ملت ایران برسانم و اگر در آنچه میگویم اشتباهی کرده ام مخصوصاً خواهش منم از رفع این اشتباه مضایقه نشود - در دوره ۱۵ قرارداد العاقی بمجلس شورای ملی آمد کسانی از زوری عقیده و ایمان تصویب آنرا بمصالح ملت ایران ندانستند و همین جهت با آن مخالفت کردند و اکثریت هم با این فکر هم عقیده بود ( شوشتری - مثل حالا ) اما چون این لایحه عمداً یا سهواً در آخرین روز های عمر دوره ۱۵ بمجلس تقدیم شده بود پیش از آنکه تکلیف آن معلوم شود مجلس بیان رسید و جزو عده زیادی اوابج دیگر معوق ماند و از این تعویق باید اعتراف کرد ملت ایران هنوز سودی جز زیان ندیده زیرا اهدم تصویب موجب توقف بهره برداری شرکت نشد بلکه طبق آمار منتشره حتی بر میزان صادرات نیز در ماههای اخیر افزوده شده و نفتکش های عظیم و کشتیهای باری و تجارتی بزرگ انگلستان بدون درنگ در سواحل کارون طلای سیاه ما را بارگیری میکنند و بیزارهای جهان همچنین بمصرف نیروی هوایی و دریایی و زمینی بریتانیا و سایر ممالک میسراند و هجالت هم قراردادی بحق یا ناحق ظالمانه یا عادلانه در دست دارند که عملیات و بهره برداری خود را متکی به آن میدانند ولی ما در حالیکه روز بروز زیر پنجه مصائب نفت ناتوانتر و یریشانتر میشویم دلخوشیمان باین است که قرارداد العاقی گلشایان - کس تصویب نشد بله اگر بهره برداری شرکت نفت نیز متوقف بود یا بلافاصله قراردادی که منافع ما را تامین کند منعقد میشد جای مسرت بود ولی با این وضع هر شخص وطنپرست و عاقبت اندیش تصدیق میکند که بلا تکلیف ماندن قرارداد العاقی عملاً برفع شرکت و بزبان ایران تمام شده ( شوشتری - صحیح است آقا ) ( دکتر بقائی - این مطلب عملاً صحیح نیست آقا ) و تا روزی که قرارداد عادلانه از تصویب مجلس نگذرد ضرر ما وسود شرکت همچنان ادامه دارد و اگر زمینه های خطرناک دیگر را هم که ماده قابل احتراق نفت فراهم آورده در نظر بگیریم بیشتر متوجه زیانهای بیشمار این تعویق و بلا تکلیفی میشویم همین جهت پس از آنکه لایحه نفت طبق تقاضای دولت در دستور مجلس قرار گرفت وقتی طرح ارجاع العاقی بکمیسیون خاص در مجلس مطرح گردید بنده به آن رأی دادم زیرا از زوری تأمل و تقلدانستم که وضع فعلی شرکت و دولت ایران درست مثل این است که خریدار اثر و تند و مقتدری اتومبیلی از شخصی نهیست و ناتوان خریدار و با در دست داشتن سند مالکیت آن که حقاً مورد اعتراض فروشنده است ولی خریدار آنرا قانونی

می دانند با خیال آسوده و خاطر خوش در اتومبیل نشسته و راه خود را بدون نگرانی و احتیاط طی میکند در حالیکه فروشنده بیوا با پای برهنه بر آبله خسته و نفس زنان از دنبال او میدود و فریاد میزند و بر این معامله اعتراض میکند و مرتباً فاصله خریدار و فروشنده از یکدیگر زیاد تر میشود برای اینکه بالاخره این فروشنده ناتوان با خریدار زورمند روبرو شوند و حرف های خود را بزنند لازم بود لا اقل لایحه مطرح و بهر صورت تکلیف آن معلوم شود که آیا اصلاً مورد قبول این مجلس است یا نه و یا پس از اصلاحات اساسی و تأمین منافع ملت ایران می توان آن را پذیرفت و در هر حال بلا تکلیفی آن مسلماً جز زیان سودی برای ایران نداشت و اینها دلایلی بود که اکثریت مجلس را وادار به رأی دادن ارجاع قرارداد العاقی بکمیسیون اختصاصی کرد و چون مجلس میل داشت مخصوصاً آنها که بیشتر در باره نفت مطالعه و صرف وقت کرده اند در این کمیسیون شرکت کنند کمیسیون منتخب از شعرا ترجیح داد ( آزاد - هنوز آقای دکتر بقائی انتخاب نشده است آقا ) تا جای هیچگونه نگرانی باقی نباشد و من اکنون به جرات میگویم آرزوی اکثر نمایندگان مجلس تصویب لایحه ایست که در آن حق و عدالت رعایت شده باشد و مواد آن طوری تنظیم گردد که در هر نقطه جهان کارشناسی بیطرف و مطلع این قرار داد را بخواند تصدیق کند که تصویب آن عادلانه بوده و حق را از ما سلب نکرده و حقوق ایران بطرز منصفانه محفوظ مانده و مسلماً تصویب یک چنین قرار دادیست که میتواند در تشدید مناسبات دوستانه دولت ایران و انگلیس مؤثر شود و هر باره از دست بدخواهان بگیرد و به بسیاری از تشنجات و نا راحتیها و نگرانی های فعلی خانه دهد برای انجام این نیت مقدس باید دست استمداد بطرف همه آقایان نمایندگان مجلس و ارباب مطبوعات دراز کرد و از آنها خواست که بخاطر حفظ حقوق ملت ایران و جلوگیری از ادامه وضع تشنج آمیز کدونی تنها خیر و صلاح کشور را در نظر گرفته و در این راه از هیچ فداکاری مضایقه ننمایند خوشبختانه این فکر درست که اکثریت نمایندگان مجلس و مناعت خیر خواه دارند در خانه یک نکته دیگر را نیز تذکر و برایش خود خانه میدهم این روزها در بسیاری مجالس و محافل سخن از حکومت دیکتاتوری میآید و در این خصوص مطالبی اظهار میشود آنچه در این باره می توان گفت این است که مجلس شورای ملی نه راضی بادامه هرج و مرج است و نه هواخواه حکومت دیکتاتوری ( نمایندگان - صحیح است ) بلکه میل قلبی و آرزوی معنوی همه این است حکومتی قانونی و مقتدر وجود پیدا کند که در پناه آن ضعیف از تعرض قوی در امان باشد و هر کس بحدودی که قانون برای او معین کرده بسازد و مقتدرات مردم دستخوش امیال این و آن قرار نگیرد ( مکی - غیر نظامی باشد نه این که با شلاق و چکمه بیاید اینجا ) آخر چرا باید این مملکت یا تسلیم هرج و مرج باشد یا دستخوش

دیکتاتوری برای امتحان هم که شده بگذارید چندین نیز قانون بر مملکت حکومت کند ( نمایندگان - احسن است )  
**رئیس آقای آزاد** - بنده امروز میخواهم مختصری راجع بنقط صحبت کنم و صحبتی که بنده میخواهم حضور آقایان عرض کنم از طرف حزب استقلال است حزب استقلال در سال ۱۳۲۰ تشکیل شد این حزب در موقعیکه متفقین ایرانرا اشغال کرده بودند منتهای مبارزه را با مخالفین ایران شروع کرد و موقعی که میخواهند آذربایجان را تجزیه بکنند بشهادت آقایان آذربایجانی هاما نندیک آذربایجانی حقیقی از حقوق آذربایجان و ملت ایران دفاع کرد ( افشار صادقی - آقای آزاد نسبت بخوجهناب - عالی صحیح است ) بندهم که قضیه نفت شمال پیش آمد حزب استقلال اعلامیه ای صادر کرد و در اینجا کنفرانس داد و حلاله که نفت جنوب مطرح است حزب استقلال باز هم اعلامیه ای صادر کرده است و بنده میخواهم در این باره اعلامیه عقیده و نظریات حزب استقلال را بر عرض شورای ملی برسانم ما معتقد هستیم که قرار داد نفت جنوب برای ما دو ضرر دارد یکی ضرر سیاسی و اجتماعی و یکی ضرر اقتصادی ( بعضی از نمایندگان - یعنی قرار داد فعلی ) ضرر سیاسی و اجتماعی که برای ما این قرار داد دارد این است که نفت یک ماده حیاتی است مخصوصاً در این سنوات اخیر که طیاره ها و کشتیهای جنگی و تانکها اختراع شده یکی از عوامل موفقیت در جنگ همین نفت است ( شوشتری - یعنی عامل اصلی و اساسی ) برای اینکه اگر یک دولتی نفت نداشته باشد تمام ادوات جنگی آن دولت میخواهد برای این قضیه دولت انگلستان مطالعه کرده و گفته است که اگر چنانچه مراجعه بشود به تمایلات ملت ایران و یک مجلس شورای ملی که نماینده ملت ایران باشد یقیناً نخواهد گذاشت که این قرار داد نفت را باین طریق از مجلس شورای ملی بگذرانند بنابر این همیشه در نظرشان بوده که بیک حکومت دیکتاتوری و قدری و زور وجود آورده و یک مجلس دلخواه خودشان و مصنوعی هم درست کنند و این قرار داد نفت را دولت انگلستان مطابق میل خودش از مجلس بگذرانند همانطور که در سنه ۱۳۱۲ این قرار داد را گذراندند و برای همین قضیه نفت همیشه مملکت ایران دچار هرج و مرج شده و ما معتقد هستیم که خرابی و وارت داد گسترده خرابی وزارت اقتصاد ملی و حتی تمام تشنجات عقاید و افکار مردم و ملت ایران در اثر همین نفت است و برای همین است که حزب استقلال که مبارزه زیادی کرده و میخواهد که قدمهایی برای سعادت ملت ایران بر دارد باین عقیده است که این قرار داد نظر دارد کنند ( نوالدین امامی - آقایان چیه ملی هم با این نظر موافقت؟ ) عرض کردم این عقیده من عقیده حزب استقلال است عرض کنم بخصوص آقایان اگر بعضی از اشخاص معتقد هستند که ما نمیخواهیم قرار داد نفت را لغو کنیم ما معتقدیم که این یا تمدد است یا اشتباه ( شوشتری - ترس

است ) نه ترس نیست دنیای امروز آقایان اجازه نمیدهد که یک دولت قوی بیک دولت ضعیف زور بگوید بهترین دلیلش حکومت تیتوست که با وجود آنکه بانکهای کثیف روی کار آمد امروز زیر بار شوروی نیورد هم بنظر ما هم نباید زیر بار حکومت انگلستان برویم و امپراطوری انگلستان هم نمیتواند یک سر باز وارد ایران بکند مثل اینکه در جاهای دیگر دیده شده است که وقتی یک ملتی قیام کرده و مطالبه حق خودش را کرده و امتیازات خارجی را لغو کرده است تمام قبول کرده اند و بنا بر این من معتقد هستم که اگر این قرارداد را لغو نکنیم ضرر اقتصادی زیادی برای ما دارد ضرر اقتصادی که این قرارداد دارد به عقیده من خیلی زیاد است بنده دوامه از این قرارداد ( افشار صادقی - ۱۹۳۳ را با ۱۹۳۳ میخوانم ببینید فرق معامله چه در زیاد است ملاحظه فرمائید آقایان فصل ۱۵ میگوید بعد از انتخابی مدت معینه این قرارداد تمام اسباب و ادوات موجود شرکت بجهت استخراج و انتفاع معادن متعلق بدولت علیه خواهد بود و شرکت حق هیچگونه غرامت از این بابت نخواهد داشت مطابق این قرارداد بعد از آنکه مدت ۶۰ سال تمام شد آنچه که شرکت نفت در ایران دارد متعلق بایران خواهد بود و الا در حدود یک میلیارد لیره در اینجا اسباب و اثاثیه دارند بعد ملاحظه فرمائید در سال ۱۹۳۳ چگونه قراردادی آقای تقی زاده با آنها منعقد کرده است ماده ۲۰ این قرارداد ۱۹۳۳ اینست : در مدت ده سال آخر امتیاز و یا در فاصله دو سال پس از اطلاع قبلی که راجع بترك امتیاز مطابق ماده ۲۵ داده میشود کمیانی جز بشرکتی تابعه خود حق فروش یا انتقال یک یا چندین قسمت از اموال غیر منقول خود را در ایران موجود است ندارد در منتهای مذکور نیز کمیانی حق انتقال و خارج کردن هیچ قسمتی از اموال منقول خود را ندارد مگر آنکه اشیا مزبوره از حیز انتفاع افتاده باشد مطابق این قرارداد که در سال ۱۹۳۳ بسته اند تمام مؤسسات و دستگاه های بانک شرکت نفت دارد میتواند یک شرکتی دیگری درست بکند و تمام را وا گذار کند به آنها و مطابق این قراردادی که در اینجا ملاحظه فرمائید هیچوقت نمیتواند آنها را از ایران خارج کند مگر که از حیز انتفاع خارج شده باشد بنده بخورستان رفته ام آنجا یک محوطه هائی میبینید که یک مقدار سبهای زنک زده ریخته شده است بنده میخواهم سؤال کنم که آیا این شرکت نفت این سبهای سوخته و زنک زده را که از حیز انتفاع خارج شده است میخواهد بردارد و ببرد لندن اگر میخواهد اینها را بردارد و ببرد لندن اینها ببرد کسی نمیخورد الان خود اهالی آبادان احتیاجی باینها ندارند چه برسد بشرکت نفت درست آقایان توجه فرمائید این قراردادی که اینجا بسته شده آن مجلس آن روزی و آن هیئت وزرائی که این کار را کرده اند و یک چنین قراردادی را با کمال بیرحمی و با کمال ناجوانمردی برداشته اند و معتقد کرده اند این قرارداد اصلاً ارزش ندارد و این یک قراردادی است که حق ملت ایران را تضییع کرده است و این قرارداد



بر خلاف تمام قراردادهای دنیاست در تمام دنیا و قریباً دولتی با دولت دیگر قراردادی نمیبندد یکی از شرایط اولیه امتیاز آنستکه بعد از خانه امتیاز (شوشتری) اصلاً قرارداد با کمیتهای بسته شده نه با دولت انگلیس) هر وسیله و اسبابی که در آن جاهت همه نیز بان دولت منعمند کننده قرارداد تعلق میگیرد از نقطه نظر مالی نیز میخواستیم یک قرارداد دیگری که یک دولت دیگری با یکی از شرکتهای خارجی بسته به عرض آقایان محترم برسانم و این قرارداد و نزولت در دست ملاحظه بفرمائید آنها چه قراردادی با شرکتهای خارجی بسته اند و ما چه قراردادی با شرکتهای خارجی بسته ایم در این قرارداد باید ۱۶ و دوسوم درصد از تمام مواد نفتی که استخراج میشود یعنی تقریباً ۱۷ صدی متعلق به دولت و نزولت است و دیگر اینکه اراضی که شرکت در اختیار گرفته است طبق قرارداد برای هر اکتس که ۳۰۰۰ متر است ۶۵ سنز آنجا اجاره میگردانند اراضی که بانها داده است همه ساله ۳۰۰۰ متر را ۶۵ سنز اجاره میگیرد و اگر در آن اراضی نقط پیدا شد ۵۰ درصد مال آنهاست و ۵۰ درصد دیگر را بزمایه میگذارند هر کس بیشتر اجاره کرد باومی دهند این راجع بانها و اما راجع به منافع خالص نفت مینویسد که منافع خالص شرکت پس از آنکه صد ۱۶ و دوسوم نقط مال آنهاست هر قدر شرکت منافع خالص داشته باشد نصف آن متعلق بدولت و نزولت است درست ملاحظه بفرمائید نصف از درآمد خالص مال دولت و نزولت است صدی ۱۶ و دوسوم راجع که از نقطه استخراج میشود مال و نزولت از اراضی هم که آنها دارند اجاره میگیرد ملاحظه کنید اولاً مادر حدود ۲۰۰ هزار کیلومتر یعنی از کرمانشاه تا جنوب را با اختیار کبابی گذارده ایم و از کبابی یک دینار چیزی نمیگیریم ۲۰۰ هزار کیلومتر مربع درست مساوی با ۲۰ میلیون متر مربع میشود یک دینار اجاره نمی دهند از طرف دیگر این صدی ۱۶ که بیا میدهند صدی ۲۰ که قرار شده بیا بدهند این صدی ۲۰ را هم اگر ملاحظه بفرمائید بیا میدهند یعنی از ۵۲ میلیون لیره منافع خالص شرکت در سال ۱۹۴۸ یک میلیون و ۳۰۰ هزار لیره بیا داده اند در صورتیکه مطابق همان قرار دادی که بسته اند اگر ۲۰ درصد بیا میدادند ده میلیون و ۵۰۰ هزار لیره بود بنابر این ببینید که چیزی بمانی دهند بنده میخواستیم عرضی بکنم که آقای جمال امامی جواب بدهند ولی تشریف برده اند راجع به مالیات بردارند هم این قانون است که یارسال در مجلس شورای ملی از تصویب کمیسیون دارائی مجلس با اختیاری گذاشته است گذشته در این قانون نوشته شده است اشخاصی که باید مالیات بدهند هر نوع شرکت یا شخصیت حقوقی که مرکز اصلی آن در ایران است نسبت به مجموع درآمد خود ولو آنکه قسمتی از آن در خارج تحصیل شده باشد و هر نوع شرکت یا شخصیت حقوقی که مرکز اصلی آن در خارج بوده و در ایران شعبه یا نمایندگی امثال آن باشد در قسمت دیگر مینویسد دارندگان درآمد سهام شرکتهای خارجی و سهم - الشراک شرکتهای خارجی مشمول مالیات میشوند

(رئیس - آقای آزاد از وقتتان چیزی نمانه) اگر آقایان اجازه بدهند بنده عرض می‌کنم اگر اجازه بفرمایند من ده دقیقه دیگر صحبت بکنم اگر آقایان موافقت میکنند بنده ده دقیقه دیگر صحبت بکنم (بعضی از نمایندگان - مخالفتی نداریم، بفرمائید) عرض کنم حضور مبارک آقایان در این قانون مالیات بردارند نوشته است که هر کس از صد هزار تومان درآمد بیلا داشته باشد باید پنجاه درصد آنرا بدولت بپردازد بنده می‌خواهم بدانم که علت اینکه حاج احمد آقا نادری و مصطفوی تاجر اگر چنانچه صد هزار تومان درآمد داشت این شخص پنجاه هزار تومان از بابت درآمد خودش را بعنوان مالیات بدولت ایران بدهد بچه مناسب است شرکت نفت که شصت میلیون لیره درآمد دارد نباید مالیات بدهد؟ (یکی از نمایندگان مالیاتش را میبرد میدهند بانکستان) من حرف دیگری می‌خواهم بزنم من میگویم شرکت نفت باید مسانند یک شرکت ایرانی و تابع همان مقرراتی باشد که ملت ایران آنرا اطاعت میکند مطابق این قانون هر کس صد هزار تومان درآمد داشته باشد باید ۵۰ هزار تومان بابت مالیات تصاعدی بدولت ایران بدهد این شرکت هم درآمدش مال خودش ولی لااقل باید مالیاتش را بدهد اگر شرکت نفت این مالیاتی که فلان تاجر میدهد بدولت ایران بدهد از شصت میلیون لیره درآمدش باید سی میلیون لیره بدولت ایران بدهد علاوه بر آن حقوق گمرکی بابت اجناسی که وارد میکند و خارج میکند - من خواهم بکنم از آقایان که اظهار وطنپرستی میفرمایند خیلی در اینجا معتقدند که این قرارداد باید بسته شود که یک کار کوچک بکنند، یک کار کوچک و آن کار کوچک اینست که این قسمت از این قرارداد را لغو بکنند - ملاحظه بفرمائید این قسمت را کمیتهای برای مدت سی سال اول عملیات خود در ایران از پرداخت هر گونه مالیاتی که بفتح دولت و ادارات معنی فلان برقرار و یا در آتیه وضع شود معاف خواهد بود همین قضیه را بردارید بجای این یک جمله کوچکی بکنید که کمیتهای نفت جنوب هم تابع همان مقرراتی خواهد بود که سایر شرکتها میباشد. اینکه دیگر مانعی ندارد این کار را آقایان بیا بکنید، این قضیه را درست کنید این قسمت رایانید انشاء بکنید، عوض بکنید الان هیچ مؤسسه‌ای نیست که مالیات بدولت ندهد خرج مملکت را باید شرکتها و مؤسسات بدهند مخصوصاً شرکتهای که در آمدشان خیلی زیاد است من نمیدانم که چرا مجلس شورای ملی ایران برای فلان فلان بقال، فلان تاجر، فلان قطار مالیات وضع کرده است که از آنها مالیات بگیرند ولی یک شرکت خارجی که منافع هنگفتی دارد میبرد این را از مالیات معافش میکند؟ شما چرا این کار را میکنید؟ شما باید این قسمت از ماده را عوض کنید بنده می‌خواهم آقایان عرض کنم که مجلس شورای ملی تصور نکند که اگر چنانچه این قرارداد قسمی تصویب شود که منافع ملت ایران در آن تأمین نشود ملت ایران آقا

از خودش صرف نظر نخواهد کرد و من معتقد هستم که بعد از تصویب این قرارداد نفت چنانچه بضرر ملت ایران باشد همان روز اولین روز مبارزه است، اولین روز آدمکش است اولین روز انقلاب است برای اینکه آقا نفت برای مملکت ایران خیلی اهمیت دارد هم از نقطه نظر امر مالی و هم از نقطه نظر اقتصادی و اجتماعی و سیاسی بنابر این من خواهم بکنم که آقایان باین قضیه درست توجه بفرمایند که این قرارداد انشاء بشود اگر آقایان می‌خواهند این قرارداد را اصلاح بکنید باید صد درصد منافع ملت ایران را تأمین بکنید (یکی از نمایندگان - شما در کمیسیون نیستید؟) تفریح، والا قطع بدانید که یک روزی پیش خواهد آمد که جنگ و جدال خواهد بود.

**اردلان -** آقای آزاد نظریات خودتان را به کمیسیون بدهید.

**رئیس -** آقای گنجی بفرمائید

**گنجی -** آقایان نمایندگان مستحضرنه که چندی پیش یک سیل مچی در مشهد جاری شد و عده زیادی از هموطنان عزیز ما را خاکستر نشین کرد (صحیح است) یک تلگرافاتی اخیراً از مشهد همشهری های مقیم خراسان بنده کرده اند بعنوان رئیس مجلس سنای بنده وعده دیگر تقاضا کرده اند که ما هم در این امر خیر یعنی کمک به بیوتایی که آسیب دیده اند و خسارت دیده اند تشریک مساعی بکنیم (بعضی از نمایندگان - بسیار خوب با کمال میل حاضریم) چندی پیش که من تبریز بودم تلگرافی هم آقای زند شده بود آقای زند یک جلسه ای تشکیل دادند و پس از رسیدگی و مطالعه معلوم شد که متأسفانه شهر تبریز باندازه ای از لحاظ مالی در بحران است که کوچکترین کمکی ممکن نیست در این بابت به هموطنان خراسانی ما بکنند (شوشتری - مثل سایر جاها) و این نهایت ناسف ماغد کاز یک گوشه کشور همولایتهای مقیم آنجای مادست اهانت و استعانت بطرف ما دراز بکنند و متأسفانه ما نتوانیم بوظیفه ملی خودمان عمل بکنیم بنده خواستم که در اینجا بجزیران اینکه نتوانست ایم آنجا خدمتی انجام بدهیم از مقام ریاست تمنی بکنم که اجازه بفرمایند دفتری هم در خود مجلس شورای ملی باز بکنند (صحیح است) و آقایان همه مان در این کار خیر شرکت بکنیم (صحیح است) و باین وسیله شاید بتوانیم مختصری از آلام هموطنان خودمان را تخفیف بدهیم (صحیح است) مطلب دیگری که بایستی با آقایان خراسانها، دوستان عزیزم عرض کنم این است که آقایان بایستی انتظار کمک از دولت داشته باشند این سابقه ایست که عمل شده و مانع به داریم قبول بکنید که آت و خسارتی که در سال ۱۳۲۸ با آذربایجان وارد شد از سی سال پیش نظیر و مانند نداشت (صحیح است) و این آفت میتوان گفت که هستی آذربایجان را بر باد داد و سیصد هزار نفر را ویلان و سرگردان کرد (صحیح است) و هنوز که هنوز است بعد از اینهمه صلیات سه هزار نفر کودک بی سرپرست در کوچه های تبریز ویلانند و در این زمینه ما هر چه خواستیم با آقای سرتیب زاده

یک کاری بکنیم که بلکه اینها جمع آوری بشوند و بالاخره اینها تربیت بشوند برای جامعه که چاقو کش والواط بار نیابند متأسفانه ممکن نشد مقصودم طرف گلام که آقایان خراسانها هستند یک گامه دارم چندین وقت بود بعضی صحبتها میشد بعضی از آقایان در ضمن بن میفرمودند که دولت تمام هم و وقتش و فکرش صرف آذربایجان شده است و مجالی ندارد که باستانهای دیگر برسد (یکی از نمایندگان - کی همچو چیزی بوده؟) خودشان میدانند متأسفانه هر چه بنده بادلیل و برهان عرض کردم مطلب غیر از این است و اینکه ما نمیتوانیم در مجلس اظهاری بکنیم این یک ملت سیاسی دارد ما نمیخواهیم راجع با آذربایجان مطالبی اینجا ذکر کنیم که موجب تبلیغات دیگران بشود (شوشتری - حالاً ما نباید گفت) حالا می‌خواهم با آقایان بگویم دولت یک قدم، یکدینار علاوه بر آنچه که سایر استانها داده با آذربایجان نداده است اگر آقایان می‌شوند که ۴ هزار تن جنس برای مستمندان جمع آوری شد راست است ولی پولش را ما داده ایم، عوارض داده ایم آن کسیکه جیب می کشد و شکر مصرف میکند او عوارض داده، پول داده برای اینکه رفع نیازمندیهای آنها را بکنند آقایان اجازه دهند که بنده پیش از این توضیح بدهم برای اینکه قطعاً همه تان متأثر خواهید شد ولی اینرا اگر خواستید توضیح بدهم آنوقت ناچارم از آقایان خواهم بکنم تشریف بیاورند جلسه خصوصی که مادر دلها بمان را بگویم در صورتیکه آذربایجان امروز طرف مقایسه با هیچیک از استانها نیست (صحیح است) دلیل دارد آقا توجه بفرمائید موقعیت نظامی آنجا یک موقعیتی است که امروز در دنیا یکی از مراکز مهم نظامی است خاور میانه را که اینهمه اهمیت میدهند یک دروازه دارد که آذربایجان است اگر این دروازه باز شود تمام خاور میانه از بین خواهد رفت (صحیح است) این منطقه خیلی حساس است مانند نقاط جنوبی نیست آنجا وضعیتش یک طوری است که بایستی بروید با چشم از نزدیک به بیند آنوقت متوجه میشوید که ما چه خون دلها خوردیم و هیچ صدایمان در نیامد از نظر سیاست ملی مان (احسن) خانه برایش کلید لازم است (فرامرزی - کلید برای خانه لازم است وقتی که خانه خراب باشد کلید فایده ندارد) درست کنید خانه را آقای فرامرزی یک گله ای هم از سناتور محترم خراسان دارم که همان روزهایی که اختلاف نظری بود مابین مجلس سنا و مجلس شورای ملی یکی از سناتورهای خراسان در ضمن بیاناتشان یک جمله ای بیان کرده اند که شایسته مقام ایشان نبود و من نمیخواهم راجع با ایشان جوابی عرض کنم ولی از اینجا خواهم بکنم که ایشان نطق خودشان را اصلاح بفریند (یکی از نمایندگان - کی بود آقا؟) کسی که تهران با آذربایجان کرد آقا خیلی ذقیقت بود! و آن اهزام هیئت های متوالی، پشت سر هم با آذربایجان بود این هیئت ها وقتیکه رفتند آنجا بیشتر مردم را جری وعاسی کردند چرا؟ برای اینکه آنجا نمیخواستند

حقایق را بگویند. همان موفقی که در درشت و تهران سی هزار نفر آذربایجانی ویلان و سرگردان بود نوشتند که سه هزار نفرند. آنها هم در گرمخانه هستند من نمیخواهم راجع باین موضوع اینجا گزارش بدهم که اینها رفتند و نشستند و هزینه سفر گرفتند و برگشتند و گفتند خاطر مبارک آورده باشد موضوع دیگری که می‌خواهم توجه دولت را جلب بکنم موضوع تأمین غله است، تأمین آذوقه ولایات، متأسفانه دولت یک لایحه ای آورده است اینجا مراجعه شده بکمیسیون دارائی نه کسی هست دفاع بکند و بر خلاف قانون همان قانونی که بتصویب کمیسیونی که سمت نمایندگی از طرف مجلس داشته رسیده است قبلاً دستوری داده است من نمیدانم که منظور دولت برخلاف قانون می‌خواهد عمل بکند، شنیده میشود که معاملات عجیب و غریبی میشود غله ای که در خوزستان باید دوست، سیصد تومان قیمت بگذارد یا بعد تومان (صحیح است) قیمت گذاشته اند نتیجه چه شده؟ نتیجه این شده که از عراق جنس میبرند بغوزستان و باین قیمت میفروشند. تعجب اینجا است دولت برنامه اش این است که هزینه زندگی را بیاورد باین در صورتیکه این عمل عیناً عکس آن نظری است که دارند و با این ترتیب یک بازار سیاهی درست کرده اند بنا بر این بنده می‌خواهم که آقای وزیر کشور یادداشت بفرمایند و به هیئت دولت تذکر بدهند که قانون همان است که بتصویب رسیده است هر کس که برخلاف آن رفتار کند یک روز مسئولیتش دامنگیرش خواهد شد (فقیه زاده - یعنی اعلام جرم خواهد شد) مطلبی که بمناسبت تشریف داشتن آقای وزیر کشور باید عرض کنم این است که یک روز اینجا صحبت فرمودند شاید ایشان گزارش داده اند که راجع بامر لوله کشی متخصص آبیاری لوله کشی در ایران نیست من نمیدانم کسی گزارش داده است؟ ولی باید تصدیق بفرمایند که بعد از سی سال که از دوره تحول و رنسانس میگذرد امروز در کشور ما جوانان بسیار تحصیل کرده در همین امر آبیاری میباشد یکی از آن جوانان همین مهندس بهتیا است که بدون هیچگونه تظاهر تحت نظارت شخص خودش این لوله کشی تبریز را تمام کرد حالا آقای وزیر کشور تشریف ببرند ببینند، موضوع لوله کشی طهران مثل اینکه یک امر سیاسی شده است این را ببینید کجا گیر کرده است؟ (شوشتری - آنجا کتان تویش است) و یک امر عادی اینهمه لغت و لعاب ندارد والا قبول بفرمایند که مهندسین خودمان بهتر و لایقترند (صحیح است) فقط در یک چیز با آقا موافقم و آن این است که ما محتاج مشاورین و مهندسین خارجی هستیم فقط برای یک کار مشاوره نه چیز دیگر یعنی وقتی که پروژه ها حاضر میشود بایستی بگذارند تحت نظر همان مشاورین که آنها اظهار نظر بکنند سایر کارها را میتوانیم با دست همین مهندسین جوان کار کرده انجام بدهیم (صحیح است، احسن)

**وزارت کشور بوسیله آقای وزیر کشور**  
**رئیس -** آقای وزیر کشور بفرمائید  
**وزیر کشور -** آقای فریدونی که البته محتاج معرفی زیاد نیست زیرا نمایندگان معترم سابقه خدمات ایشان را میدانند (صحیح است) بمعاونت وزارت کشور معرفی میکنم (مبارک است) (شوشتری - مبارک است و تشکر میکنیم) عرض دیگر بنده هم نسبت بفرمایش آقای گنجی بود این صحبتی که فرمودند بسیار صحیح است و متخصصین هم میگویند که ما احتیاج بشاورین متخصص داریم که در شهر های مهم دنیا این عمل را انجام داده باشند والا البته ساختمان اوله کشی و سوانلی که لازم است از روی مناقصه خواهد بود و بقیه داریم که مهندسین ایرانی ما بغوی خودشان می توانند از هههه این کار برآیند سعیت روی مشاوره است عرض دیگر این است که چون آقایان نمایندگان معترم سئوالاتی از بنده کرده اند من جمله آقای دکتر معظمی و آقای دکتر جلانی و آقایان دیگر بنده همیشه در ابتدای مجلس شورای ملی حاضر بوده و حالا هم حاضر هستم که اگر آقایان مایل باشند سؤال کنند جواب همه آقایان را عرض کنم.

**۴- تصویب فوریت طرح پیشنهادی راجع به اعتبار راه سازی سال ۱۳۲۹**  
**رئیس -** بودجه مجلس مطرح است (شوشتری - آقا طرح پیشنهادی ولی یک طرحی بقید دو فوریت رسیده است ضمناً می خواستم عرض کنم که آقایانی که برای کمیسیون خاص انتخاب شده اند فردا تشکیل جلسه بدهند و هیئت رئیسه خودشان را انتخاب بکنند مطابق آیین نامه این طرح قرائت میشود دو فوریت دارد (شرح زیر قرائت شد)  
 امضاء کنندگان ذیل پیشنهاد میکنیم:  
 برای جلوگیری از گذشتن فصل مساعد راه سازی و اجرای کار های ساختمانی راهها بودجه پیشنهادی اداره کل راه شوسه بیلینی که در بودجه کل کشور پیشنهاد گردیده تصویب و در اختیار وزارت راه گذاشته شود که بدون فوت وقت برنامه های ساختمانی را اجرا نمایند. دکتر جلالی - شوشتری - حمیدیه - آزاد - فقیه زاده - ناصر ذوالفقاری - هراتی - بهجانی - خسرو قشقای - شیبانی - صفائی - اقبال - گوردوزی - مهدوی - دکتر علوی - اسلامی - محمودی - پیراسته.  
**رئیس -** این طرح دو فوریت لازم ندارد مالی است یک فوریت می‌خواهد، آقای امامی بفرمائید  
**نورالدین امامی -** بنده موافقم  
**رئیس -** آقای اردلان مخالفید بفرمائید  
**اردلان -** با این که امضاء کنندگان این طرح همه از آقایان همکاران عزیز بنده هستند که بنده بفرمودشان ارادت حقیقی و واقعی دارم معذرتا بنده باین طرح مخالفم و حالا توضیحاً عرض میکنم استدعا میکنم که عرض بنده توجه بفرمائید اگر بنده را قانع فرمودید بنده حاضر هستم که مخالفت خود را پس بگیرم و اگر هم عرض بنده صحیح بود آقایان امضاء کنند باین نظر بنده موافقت بکنند، مخالفت بنده برای اینست که

**۳- معرفی آقای فریدونی بمعاونت**



بنده اطمینان ندارم که این وجوه بصرف حقیقی خودش برسد. بنده از آقای نوری عرض می‌کنم که بی‌شک بودجه سوال کردم که بودجه کل مملکتی چه وقت بمجلس داده خواهد شد. ایشان فرمودند که در همین ماه رمضان بودجه بمجلس خواهد آمد بنا بر این بنده خیال کردم وقتی که این بودجه بمجلس می‌آید ما دو وظیفه مهم داریم اول اینکه از هزینه‌های زائد بکاهیم و دوم این است که نظارت دقیق در خرج بکنیم الان آن نظارت دقیق در خرج نباشد بنده برای مثل یک مطلبی راه‌بر می‌کنم و استادهای می‌کنم این بنده توجه بفرمائید یکی از آقایانی که کاملاً طرف اعتداده اطمینان بود به بنده فرمودند که در یک قسمتی اهالی مغل نامه ای نوشته بودند که ما حاضریم این اعتبار راهسازی که برای قسمت مامورین شده هشاد در صدش را بفرورند ولی بیست درصدش را لااقل کار کنند مهذا به آن بیست درصد هم راضی نیستند و صددر صدش را می‌خورند و حیف و میل میشود وقتی یک همچو دستگاهی در مملکت هست و من بجزارت می‌توانم قسم بخورم که آقای دکتر اقبال وزیر راه یک قران در مدت تصدی خودشان استفاده نکرده‌اند ولی این دستگاهی که هست درست نمی‌تواند اداره بکند (دکتر اقبال - چه بکنند؟) اجازه بفرمائید ما الان یک اعتبارات چشم بسته می‌دهیم، شما آقایان نمیتوانید اطمینان حاصل کنید که همه این اعتبارات بصرف حقیقی خودش میرسد بنده عرض این است که وقتی بودجه کل کشور می‌آید اینجا و چند روز دیگر هم خواهد آمد در عین اینکه ما هزینه‌های زاید را می‌زنیم یک فکر اساسی باید بکنیم که دولت یک نظارت شدیدی در خرج می‌کند که پولهای که یکشاهی یکشاهی با خون جگر جمع می‌کنیم بصرف حقیقی خودش برسد و الا کیست که منکر این باشد که باید راه درست داشته باشیم، بنده آقایان را فرورودین به مشهد مشرف شدم و در همان فرورودین هم برگشتم و در تمام طول راه چشم دوختم که به بینم چند نفر عمله در این راه کار میکنند از شهر تهران تا مشهد غیر از آن قسمتی که راه آهن مشغول کار است چون آن قسم را استثناء می‌کنم بیش از ۵۰-۶۰ نفر ندیدم از شهر تهران تا مشهد چه رفتن و چه برگشتن چند دفته اتوبوس ما خراب شد در سرخه ماشین ما پنجر شد آنجا جویا شدم تعجب کردم که چطور یک صورتی را امضاء میکنند و تمام از بین می‌روند ما باید آقا وقتی که بودجه کل کشور آمد اینجا و مطرح شد یک ترتیبی برای نظارت دقیق در خرج بدهیم ما با کمال میل حاضریم، من از اشخاصی بودم که به دولت جناب آقای منصور رأی دادم، من از اشخاصی بودم که امیدوار بودم که یک تکانی باین دستگاه مملکت داده شود چون معتقد هستم که این دستگاه بد کار میکند، پولهای مملکت حیف و میل میشود ولی مهذا این دستگاه بهمان نهجی که می‌چرخد نمی‌تواند ما را بمنزل برساند باید یک تکانی داده شود بوضع اقتصادی مملکت توجه بشود و الا با این طرز این پولی که ما با خون جگر جمع می‌کنیم می‌دهیم می‌بینیم که

بصرف حقیقی خودش نمیرسد فقط یک صورتی امضاء میشود در نتیجه شما می‌بینید یک راهی که چند سال پیش آمدند بین تهران و قزوین و همدان بکرمانشاه درست کردند مخصوصاً است راه تهران و قزوین الان بدترین و خرابترین راههای ایران شده است تمام گودال و حفرة آقا به بینید در این چند سال چقدر پول داده‌ایم، چقدر پول خرج کرده‌ایم که راه بین تهران و قزوین اسفالت بشود اسفالت که نباید در عرض ده بیست روز خراب بشود اسفالت باید پانزده سال بیست سال دوام داشته باشد مهذا همان سال اول خراب شده بنده بنام وظیفه نمایاندمی می‌گویم آقا این پولی که ما می‌خواهیم خرج کنیم نظارت دقیق باید نسبت بصرف آن بعمل بیآوریم وقتی که مملکت شدم باید اجازه بدهیم حالا آقایانی که این طرح را امضاء کرده‌اند اگر من را میتوانند قانع کنند بفرمائید

**رئیس - آقای وزیر راه**

**وزیر راه -** بدو از اظهار لطف آقای اردلان نماینده محترم آن قسمتی که مربوط به بنده بود تشکر می‌کنم. اما راجع بوضعیت وزارت راه و قسمت راهها، گمان می‌کنم که در چند جلسه قبل من در پاسخ سؤال نماینده محترم آقای رضوی تمام موضوعاتی که خود جناب عالی مطرح کردید بنده خودم اینچنان عرض کردم که در وزارت راه در این اواخر با وضعی فعلی خاکبازی میکند نه راهسازی، بنا بر این بنده با آن کلیاتی که فرمودند مخصوصاً در این قسمت کاملاً موافقم و تذکر دادم آن شیفر وراقمی که در این چند سال اخیر خرج شده ۲۵۰ میلیون ریال خرج راه‌سازی کشور شده ولی متأسفانه یک وجب راه حسابی نداریم علتش را هم عرض کردم که چرا برای اینکه متأسفانه روی تشنات روی فشارها روی عدم ثبات دولتها یک برنامه حسابی برای وزارت راه برای راهها وجود ندارد هر روز می‌آیند تقاضاهایی میکنند که راههایی را بسازند، خود جناب عالی گفتید که راه فلان چاره بسازید، البته چون برنامه نیست یک مقدار پول تقسیم میشود مثل گوشت قربانی بنام قسمت‌ها و هیچ چیز هم نمی‌رسد و راه هم نداریم از این جهت بنده که رفته‌م در وزارت راه این ترتیب را بهیچ وجه صلاح کشور ندانستم مخصوصاً که این پول در ظرف این چند سال بکلی تلف شده بود هیچ نتیجه‌ای نگرفته‌ایم و لذا مطالباتی که قبلاً مهندسین آنجا کرده بودند دادند به بنده باین نتیجه رسیدیم که بهتر است یک برنامه ساختمانی برای تمام کشور با نظر گرفتن اوضاع سیاسی و اجتماعی و اقتصادی تهیه بشود برای چند سال و بتصویب مقامات مربوطه برسد که هر روز تغییر و تبدیل هم نشود در ظرف مدت کوتاهی همانطور که کامیاسکس در راه آهن عمل کرد مطابق برنامه‌ای که برای ساختمان راه آهن تهیه کرده بود که در ظرف چندین سال عملی شد و هر روز خط سیرش تغییر نکرد که این راه بآن‌ده یا از آن‌ده بآن‌ده برود راه‌ها هم بهمان طرز بشود بنده خیال می‌کنم که اگر این کار بشود بنده مطمئن هستم که در عرض مدت قلبی راههای حسابی در این مملکت خواهیم داشت و جلوی این

افراط و تفریط هم گرفته خواهد شد. بنده تصدیق می‌کنم یعنی برخوردارم باین هنجاری که در توی راهها هستند دیم اغلب وجود ندارند یک کارنامه‌های قلبی برای این کار درست کرده‌اند ماهه اینها را میدانیم (احسن) و وقتی که می‌آیند و می‌خواهند رسیدگی کنند طبق مقررات نمیشود ایرادی گرفت کاملاً درست است ولی بایستی رفت آن دهاتی را پیدا بشود که انگشت زده وقتی می‌روید آنجا می‌گویند که از اینجا رفته است فلان‌ده این است که بنده کاملاً موافقم چون باین کار برخوردارم و غیر از این راهی که گفتم چاره‌ای نداریم که یک دستگاه نظارت تهیه بشود که این راههای مملکت را مطابق یک برنامه معینی تنظیم بکند و بتصویب مقامات مربوطه برسد که در ظرف چند سال این راهها را بسازند و الا با وضعیت فعلی این پولها بهتر خواهد رفت و حالاً که آقایان این جا پیشنهاد کرده‌اند بنده خیلی تشکر می‌کنم چون حالا فصل راهسازی است همین چند ماه است که ما میتوانیم کاری بکنیم چون در زمستان میشود گفت که کارها انجام نخواهد شد و بنده الان که در خدمت آقایان هستم می‌خواهم بروم به سوکمیسیون بودجه و توضیحاتی بدهم و این اصولی که گفتم آقایان موافقت کردند که روی کاغذ بیآورند و در کمیسیون بودجه مطرح بکنند و گزارش آنرا بمجلس شورای ملی بیآورند که این برنامه کار وزارت راه تصویب بشود و قانونی باشد که هر روز تغییر نکند و بنده اطمینان میدهم آقای اردلان مادامی که بنده در وزارت راه باشم یک شاهی از این پول تلف نخواهد شد.

**رئیس -** آقای نورالدین امامی بفرمائید.

**نورالدین امامی -** جناب آقای اردلان باید توجه بفرمائید که قبل از شهریور ۳۲۰ خوشبختانه یا بدبختانه بودجه ما در حدود ۳۰ در صدش خرج پرسنل میشد و هفتاد در صدش برای عمران و آبادی مملکت خرج میشد ولی بدبختانه بعد از شهریور بودجه مملکت ما ۸۰ در صدش خرج پرسنل میشد بلکه ۹۰ در صدش و صدی ده یا پانزده هم برای عمران و آبادی در نظر گرفته میشود آنهم در نتیجه همین جریان صرفه جویی میکنند من قبول دارم که صدی هشتاد بودجه ما برخلاف حقیقت واصل بصرف میشود ولی این را آقا باید تصدیق بفرمائید که این چند تومانی که برای ساختن راه مصرف میشود چند نفر با برهنه و کمرته از آن ارتزاق میکنند لااقل آنکار میشود، فصل راهسازی بخصوص در آذربایجان، تا آخر شهریور بیشتر نیست و تا این اعتبارات بدست وزارت راه برسد مدتی طول می‌کشد اگر بخواهند ده تومان هم برای آذربایجان مصرف شود دیگر فایده‌ای ندارد اما اینکه فرمودید ما اطمینان نداریم وقتی که اطمینان نباشد برای آن پولهایی که در بودجه کل مملکت مصرف میشود این ده میلیون و پانزده میلیون اطمینان نیست البته ولی همانطور که فرمودید اگر هشتاد در صد مصرف میشود باز هم آن بیست در صد کار میشود چون

جناب رئیس مخصوصاً امر فرمودند مختصر کنم یادداشت زیاد بود که جواب آقا را عرض کنم فعلاً خودداری میکنم اما راجع باسفالت جناب آقای دکتر اقبال استادهای می‌کنم که توجه بفرمائید راجع باسفالت یک وقتی هم من عرض کردم که ما نمی‌خواهیم این اشخاص که اسفالت کرده‌اند آنها را مجازات بکنیم و جریمه بکنیم یا آن مهندسینی که رفته‌اند سوء استفاده کرده اند آن‌ها را از اداره بیرون کنید لا اقل اگر دولت یک دفعه اعلان بکند توی روزنامه که مردم فلان شرکت اسفالت را بند کرده بآن شرکت اطمینان نکنید (صحیح است) یا آن مهندس که بد کار کرده او را از اداره بیرون کردیم بقول آقای دشتی ما آن دولت را می‌گذاریم توی طبق و می‌گذاریم روی سرمان حلوا حلوا میکنیم برای یک دفعه جناب آقای وزیر راه بیایید بگویند که فلان مهندس فلان قسمت را از بین برد و یا همینطور فلان شرکت آمد اسفالت فلان چاره گرفت و از بین برد افلا مردمی که در خانه‌شان را می‌خواهند اسفالت کنند اشخاص را بشناسند و بآن‌ها رجوع نکنند (صحیح است) و بآن پدرسوخته ندهند (احسن).

**رئیس -** آقای دکتر اقبال توضیحی دارید بفرمائید.

**دکتر اقبال -** آقای نورالدین امامی راجع باسفالت فرمودند سه خط در این چند سال اخیر اسفالت شده است (نورالدین امامی - وزارت کشور و شهرداری را هم بفرمائید) یکی راجع باذربایجان است راه بین بستان آباد به تبریز و یکی هم راه قم است یکی هم راه قزوین بنده از آن موقعی که رفته ام روی نامه‌ها نوشته ام که مثل راه تبریز و قم و قزوین نشود برای اینکه بقدری بد است و بد عمل شده که تمام آقایان ملاحظه کرده‌اند بنده راجع باسفالت از موقعی که رفته‌ام وزارت راه خیلی دقت میشود و یک کار عمده اسفالت هم هنوز شروع نشده ولی البته بعداً شروع خواهد شد ولی بنده یک نظریاتی راجع باسفالت داشتم که خواستم باستحضار آقایان برسانم باین بودجه ای که فعلاً برای اسفالت هست ما قادر نخواهیم شد که جاده‌های این مملکت را اسفالت کنیم برای اینکه این بودجه ای که برای اسفالت داده شده مثلاً فرض بفرمائید جاده از این‌جانا مشهد که نهصد و هشتاد کیلومتر است اگر بخواهند اسفالت بکنند تمام پولی که از بابت اسفالت خواهند گرفت باید بصرف آنجا برسد و پس از ۶ سال تمام میشود و یک وجوه دیگری هم بصرف نگهداری این راه هر ساله باید برسد از این جهت در موقعی که برنامه دولت اینجا مطرح بود جناب آقای منصور نخست‌وزیر هم توضیح دادند که دولت فعلی تصمیم گرفته است و تصمیم دارد که اسفالت را برای اطراف شهرها و مسیر جاده‌هایی که از شهرها عبور میکند بکار ببرد برای اینکه از لحاظ بهداشت برای آن شهرها مؤثر خواهد بود این نظریات را دادند و داریم همینطور اجرا می‌کنیم راجع بآن قسمت شرکت‌ها که فرمودند بنده دستور دادم که تمام سیرده‌های

آن شرکتهای ساختمانی را توفیق کردند و آن مهندسینی هم که مأمور این کار بودند تعقیب بشوند.

**رئیس -** رأی گرفته میشود بقضیه این طرح آقایانی که موافقت فرمایند (اکثر برخاستند) یک یک فوریت تصویب شد برای طبع و نشر فرستاده می‌شود.

**اسلامی -** بنده تا جناب آقای نخست‌وزیر تشریف دارند یک اخطار نظامی دارم اجازه بفرمائید عرض کنم.

**۵- بیانات آقای وزیر امور خارجه راجع به یادداشت دولت اتحاد جماهیر شوروی**

**رئیس -** آقای وزیر امور خارجه.

**وزیر امور خارجه -** (آقای هلام) البته آقایان محترم متن یادداشت آخری سفارت کبری شوروی را که خلاصه آن حتی قبل از وصول بوزارت خارجه بوسیله رادیو و جراید منتشر شده بود ملاحظه فرموده‌اند و کاملاً از سابقه امر مسبوق هستند مهذا وظیفه خود میدانم مختصری عرض بمجلس شورای ملی را از جریان امر مطلع و مطمئن سازم که وزارت خارجه در بیان حقیقت و حفظ حقوق ایران و رفع سوء تفاهات کوتاهی نکرده و در پاسخی که باین یادداشت عنقریب داده خواهد شد نکات لازم را مجدداً خاطر نشان خواهد نمود جریان امر از این قرار است

«اواخر اردیبهشت امسال یادداشتی از سفارت کبری اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی بوزارت امور خارجه واصل گردید و از اقداماتی که شرکت سهامی نفت ایران برای اکتشاف و استخراج نفت بعمل می‌آورد و همچنین از نقشه برداری هوایی در نواحی مجاور مرز ایران و شوروی اظهار نگرانی نموده بودند و این نگرانی طبق همان یادداشت بطور خلاصه حاوی سه نکته بوده یکی آنکه شرکت سهامی نفت ایران با مؤسسات خارجی قراردادهایی منعقد ساخته دوم آنکه نقشه هوایی که از نقاط مرزی برداشته می‌شود توسط کارشناسان بیگانه از جمله آمریکایی صورت میگردد سوم آنکه اشاره یادداشت زانویه ۱۹۴۸ خود راجع به عملیات نمایندگان بیگانه در ایران نموده بودند که منظور مستشاران آمریکایی است که طبق اجازه مجلس شورای ملی استخدام شده‌اند وزارت امور خارجه در یادداشت جوابیه خود با تصریح باین امر که تمام این موضوع‌ها از امور داخلی بوده معذالك برای ابراز حسن نیت توضیحات کامل جهت رفع سوء تفاهم داد که چون آقایان نمایندگان از مدلول آن کاملاً استحضار دارند تکرار نمی‌نمایند

اینک مجدداً از سفارت کبری شوروی یادداشتی حاوی عین مطالب مندرجه در یادداشت اولیه با قید اینکه توضیحات وزارت امور خارجه شاهنشاهی قانع کننده نیست رسیده و در پایان آن تکرار شده است از طرف دولت شاهنشاهی تدابیری اتخاذ شود که وضعیت غیر هادی که ایجاد شده برطرف گردد البته باین یادداشت جواب لازم داده میشود ولی لازم است

بعض نمایندگان معترم برسانند که اولاً هیچ نوع وضع غیرهادی در ایران وجود ندارد (نمایندگان - صحیح است) که لازم شود برای برطرف کردن آن تدابیری اتخاذ گردد (نمایندگان - صحیح است) علاوه کلبه مطالبی که سفارت کبری شوروی در یادداشت خود متذکر گردیده از مسائل کاملاً داخلی ایران بوده (نمایندگان - صحیح است) که دولت شاهنشاهی بهیچوجه و بهیچ دولت اجازه دخالت و اظهار نظر در آنرا نمیدهد (نمایندگان - صحیح است) اگر هم دولت شاهنشاهی وارد باین مبحث شده است بطوریکه در ابتدا عرض شد فقط و فقط برای ابراز حسن نیت و رفع هرگونه سوء تفاهم بوده است (نمایندگان - صحیح است) و بسیار موجب تعجب است که دولت بزرگ شوروی که همواره یکی از اصول مهمه سیاست خود را عدم مداخله در امور داخلی سایر دول اعلام داشته در مورد ایران بطوریکه تا حال مشاهده شده است برخلاف آن رفتار نموده و متأسفانه در تعقیب این رویه اصرار می‌ورزد (نمایندگان - صحیح است) (شوشتری - رمنش را باید از نفت جنوب پیدا کرد) سیاست خارجه ماروشن و بر حسن مناسبات همجواری و احترام متقابل و تقویت سازمان ملل متحد و رعایت اصول منشور ملل متحد و حفظ و دفاع استقلال و تمامیت ارضی ایران استوار است (نمایندگان صحیح است) (جرح صلح و آرامش در خاور میانه و بدست آوردن فرصت برای اصلاحات اجتماعی و اقتصادی و بالا بردن سطح زندگی مردم نظر نداریم (صحیح است - احسن)

**رئیس -** آقای دکتر مصدق فرمایشی دارید؟

**دکتر مصدق -** نه خیر

**۶- طرح بودجه ۱۳۴۹ مجلس شورای ملی**

**رئیس -** بودجه مجلس مطرح است، در ماده اول بکفایت مذاکرات رأی داده شده، پیشنهادات قرائت می‌شود.

(شرح زیر قرائت شد)

مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی - پیشنهاد میکنم مقرر نمایندگان مجلس شورای ملی به ده هزار ریال تقلیل پیدا کنند. نورالدین امامی

**رئیس -** آقای امامی بفرمائید

**نورالدین امامی -** بنده عرض می‌کنم که این موضوع را بهیچ وجه نباید بکنیم اول باید از خودمان شروع بکنیم تا سایرین حق نداشته باشند با اعتراض کنند و این قسمت را هم من عرض کردم اگر ما خودمان اول از صد دینار تا صد تومان هر چه شود در بودجه خودمان از حقوق خودمان صرفه جویی بکنیم و کسر بکنیم و این درسی خواهد شد برای سایر قسما و دست ما را آنجا باز خواهد کرد که از مجلس سنا و جناب آقای نخست‌وزیر و آقایان وزرا را همین‌جور بگیریم حقوقهای آنها را آنچه باید و شاید کسر



کنیم و سایر قسمتها را کسر کنیم. حالا این عرض بنده است و آقایان هم تکلیف خودشان را بهتر از بنده میدانند (صحیح است)

**رئیس - آقای اردلان**

**اردلان (مغیر) - بنده** خواستم بجناب آقای امامی عرض کنم در جلسه گذشته که آقای امامی این موضوع را مطرح فرمودند بنده به نام مغیر کیسیون محاسبات جواب عرض کردم و تصور میکردم که جناب عالی قانع شده باشید معذرتاً باز پیشنهاد فرموده اید، خواستم که توجه فرمائید که این موضوع حقوق نمایندگان را بنده عرض کردم از چهار سال قبل تا بحال چیزی به آن افزوده نشده، بنابراین جناب عالی تصور فرمائید که یک نفر نماینده، جز ۱۲ نفری که در تهران انتخاب میشوند، فرضاً در تهران خانه گزیده داشته باشد، تمام نمایندگان از شهرستانها می آیند و این نمایندگان شهرستانها بایستی لاقول ماهی پانصد تومان برای اجاره خانه بدهند ماهی صد تومان لاقول پول جواب تلگرافاتی است که به آنها میشود، ماهی صد تومان از بابت مالیات و حقوق باز نشستگی از آنها کسر میشود، اگر هزار تومان شما بگیرد، بمیان صد تومان، بنده میبرسم که یک نفر نماینده با ماهی سصد تومان میتواند زندگی بکند. آقای امامی؟ خواهش میکنم توجه فرمائید، یا باید مجلس را مال ثروتمندان حساب کنیم و یا یک راهی پیدا کنیم تا اگر اشخاصی تمکن مالی ندارند، بتوانند وکالت مجلس را قبول بکنند برای این دو سال که بتوانند زندگی بکنند. حالام که نمیخواهید مجلس شورای ملی مجلس ثروتمندان باشد و بتواند هر کسی که دارای صلاحیت نمایندگی است، وکیل مجلس شود، وقتی که حقوق او را ماهی سصد تومان قرار بدهید چطور ممکنست این کار؟ عرض میکنم که اگر نظری دارید که در بودجه کل مملکتی یک تغییری نسبت به حقوقها قائل شوید، وقتی که بودجه مملکتی مطرح شد اینجا عنوان فرمائید، یک تناسبی هم اگر برای سایرین گرفته شد، و کلای مجلس را هم شامل می شود، این جاجایش نیست خواهش می کنم که مسترد فرمائید.

**امامی - من پس نمیگیرم، هیچکس رای ندهد، رسیدگی بودجه هم وظیفه نمایندگان مجلس است، بنده پس نمیگیرم (زنک رس)**

**رئیس - (خطاب به امامی و شوشتری) اگر فرمایشی با هم دارید بنشینید بپلوی هم. موقعی است، اکثریت نیست، من اعلام رای میکنم، به آقایانی که بیرون هستند، غالب محسوب میشوند، یک دفعه با ایشان اظهار میکنم، اگر نیامدند من غالب میگزارم. چون تمام پیشنهادات در دستورات و باید رای بگیریم، اگر اینطور باشد، هیچ کاری از پیش نمیرود، صورت آقایان را بر دارید غالب محسوب میشوند (در این موقع عده برای اخذ رای کافی شد) رای میکنیم به پیشنهاد آقای**

امامی - بایک اصلاح آقای رئیس، از اول تیر ماه

**رئیس -** باین اصلاح از اول تیرماه، پیشنهاد آقای امامی رای گرفته میشود آقایانی که موافقت فرمایند (عده کمی برخاستند) مورد توجه نشد. آقایان رعایت فرمائید مجلس از اکثریت نینفتد. پیشنهاد دیگر قرائت میشود

(شرح زیر قرائت شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی - اینجناب پیشنهاد می نمایم در ماده اول مبلغ هفت میلیون و هشتصد و شصت هزار ریال کمک موقت ریاست و آقایان نمایندگان حذف شود، کهید.

**فقیه زاده -** رد شد.

**شوشتری -** این مشابه پیشنهاد قبلی است

**کشاورز صدر -** این اعتبار را خودشان می پردازند.

**رئیس - آقای کهید**

**کهید -** عرض کنم که آقایان باید توجه داشته باشند (عده کمی از نمایندگان-پس گرفتند) آقایان بگذارید بنده عرضم را بکنم. بالاخره باید از یکجائی شروع شود (کشاورز صدر - از بالا) (دکتر بقائی - از سر) اجازه فرمائید، اگر حقوق خودتانرا کم نکنید، نمیتوانید از حقوق دیگران کم بکنید این یک اصل مسلمی است و بنده معتقدم که باید سه شود هزینه زندگی با این بیاید و الا هر قدر حقوق را اضافه کنیم، دولت جز اینکه بیاید مالیات را بر خوراک و پوشاک مردم بیند، هیچ چیزی نمیشود، حالا سعی کنید مالیاتهای غیر مستقیم را بر دارید و این حقوق را نگیرید البته مختارید که رای بدهید یا ندهید، بنده حقوق نمیگیرم، (اردلان - چطور زندگی کنیم؟) اجازه فرمائید عرض کنم. در هر صورت بنده معتقدم باید اصلاح شود و از مجلس شروع بشود و کاری کنیم که آقایان بتوانند حقوق سایر دستگاهها را که من غیر حق اضافه می گیرند کم بکنند.

**رئیس - آقای مغیر**

**کشاورز صدر -** از سر باید اصلاح کرد

**مغیر -** پیشنهاد آقای کهید این بود که - حقوق نمایندگان ۴۷۰ تومان بشود. آقای کهید جناب عالی اتومبیل شخصی دارید، بحد الله شما همه چیز دارید، بنده میخواهم بپیرسم با ۴۷۰ تومان پله وکیل چطور زندگی کند؟ (فقیه زاده - ۵۰۰ تومان گزیده خانه بدهد) این یک چیز عجیبی است که یک کسی که خودش خرما میخورد، بدیگران بگوید خرما نخورید این واقعا چیز عجیبی است.

**رئیس -** رای می گیریم به پیشنهاد آقای کهید آقایانی که موافقت فرمایند (عده کمی برخاستند) مورد توجه نشد. پیشنهاد دیگر قرائت می شود.

(شرح زیر قرائت شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی - اینجناب پیشنهاد می نمایم از فقره ۵ هزینه مبلغ ۱۳۰ هزار ریال بنام آبدار خانه حذف شود. کهید

**رئیس -** آقای کهید

**کهید -** اجازه فرمائید بنده از همین جا عرض کنم، پیشنهادی که بنده کردم - سیزده هزار ریال تصدق خرج آبدار خانه است بنده تقاضا کردم حذف شود، آقایان هر کس می خواهد جای میل کند پولش را خودش بدهد

**شوشتری -** مگر اینجا قهوه خانه است؟ مجلس شأن دارد

**رئیس -** آقای کشاورز صدر

**کشاورز صدر -** بنده خواستم عرض کنم، اینکه خوبست آقایانی امثال آقای کهید از این قبیل پیشنهادات خودداری کنند. دلیل دارم. اگر میخواهید ۱۲۰۱۳ هزار تومان شما پیشنهاد بدهید حذف کنید، از مسائل و عوامل مهم تر اقتصادی اطلاع دارید آنها را پیشنهاد کنید حذف بشود. و همینطور که آقای شوشتری فرمودند، اینجا قهوه خانه نیست که یک کسی بگوید برو چائی بردار و بیآور و پولش را بگیر. بنظر بنده این چیزی نیست که تأثیر در خرج داشته باشد و جناب عالی از این قبیل پیشنهادات بعد از این خودداری فرمائید

**رئیس -** رای گرفته میشود به پیشنهاد آقای کهید آقایانی که موافقت فرمایند (عده کمی برخاستند) مورد توجه نشد. پیشنهاد دیگری خوانده میشود.

(شرح زیر قرائت شد)

پیشنهاد میکنم حقوق نمایندگان در ماه به ده هزار ریال تنزل یابد کشاورز صدر.

**رئیس -** مشابه این پیشنهاد رد شد. پیشنهاد دیگری قرائت میشود.

(شرح ذیل قرائت شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی، پیشنهاد میکنم قسمت بهداری مجلس شورای ملی از بودجه حذف شود. آزاد

**رئیس -** آقای آزاد

**آزاد -** بنده تا بحال به بهداری مجلس هیچکاری نداشتم و مراجمه ای نکرده ام ولی آقایان کارمندان مجلس شورای ملی اغلب بمن مراجعه کردند که هیچ وجهی الوجوه این بهداری مفید بحال کارمندان نیست یک بودجه ای در حدود ۳۲ هزار تومان حقوق میدهند و بدمم دوا ندارند و این هیچ فایده ای ندارد و همانطور که قبول فرمودند اگر مجلس شورای ملی بیاید بهداری درست کند باید یک بهداری آبرومندی درست کند که مفید باشد بحال کارمندان، یک بیمارستان درست بکنند که به آنجا مراجعه کنند و مداوا کنند.

**رئیس - آقای اردلان**

**اردلان (مغیر) -** آقای آزاد پیشنهاد فرمودند که بهداری حذف شود، جناب آقای ملک مدنی پیشنهاد کردند که وسیع تر شود اگر اعتبار زیادی داشتیم ممکن بودولی ملاحظه فرمائید بودجه بهداری مجلس عبارت از یک رئیس است و دو تا طبیب و یک داروخانه، اینها یک چیز زیادی نیست. بنده عرض میکنم خدمتکاران مگر این مستخدمین جزء مجلس شورای ملی خودشان و خانواده خان استفاده نمیکنند استفاده میکنند، البته استفاده خان خیلی زیاد نیست برای اینکه آقای آزاد بودجه ما کم است، برای هر مستخدم مجلس شورای ملی ماهی ۱۰۰ ریال تا ۲۰۰ ریال میتوانیم پول دوی مجانی بدهیم و البته این برای ما کافی نیست. بنا بر این تازه اگر بنا شود بهداری حذف شود طبیب و دارو ساز آنجا که مستخدم رسمی هستند بالاخره حقوق شان را خواهند داد. (بهداری) - من حاضرم آقایان را بپیرم و هزار تومان بدمم (تمام کارگران مجلس شورای ملی تمام مستخدمین جزء اینها هروقت مریض میشوند دوا و نسخه میگیرند (آزاد) - آنها خودشان با شکایت کرده اند) البته بطور کامل نیست ولی رفع حاجتی است از آنها میکنند حالا بستم بنظر مجلس است.

**رئیس -** آقای ملک مدنی

**ملک مدنی -** عرض کنم جناب آقای آزاد خودشان تصدیق کردند که بهداری برای مجلس لازم است، منتهی چون این خیلی ناقص است و فرمودند که بعضی از اعضای چاپخانه و دیگران اظهار کردند که بحال ما مفید نیست و رسیدگی نمیشود، بنده خواستم عرض کنم که در دوره پیش پیشنهادی شد که نصف جراثیم باید برای بهداری مجلس اختصاص داده شود، چون اول بنده تمامش را پیشنهاد کرده بودم ولی چون قبلاً در آئین نامه قید شده بود که نصفش برای چاپخانه باشد موافقت شد مجلس هم رای داد بنده از جناب آقای اردلان خواهش میکنم که این کار بهداری مجلس و دوایزه تقاضای بیمارستان را باید وادار کنند محاسبات مجلس و کمیسیون باید ببینند هر طور شده درست بکنند برای اینکه این ضرورت دارد. یک مؤسسه باین بزرگی که چاپخانه دارد، کارگر دارد، یکگزار خدمتگزار و کارمندان این نمیشود بی بهداری باشد جناب آقای آزاد هم با این فکر موافقت منتهی معتقدند که این مفید نیست و بپرد مردم نمیشود، بنده میخواستم عرض کنم چرا اینطوریکه که قانون اینکار از مجلس گذشته است، عمل نمیکنند؟ بنده از مقام محترم ریاست هم استعاضا میکنم که امر کنند که قانون مجلس بوده نمایندگان رای داده اند که نصف جراثیم ماخوذه از نمایندگان بایستی اختصاص داده شود برای بهداری مجلس شورای ملی مجلس باید حتماً دارای یک بیمارستان و ۱۲ تخت خوابی کامل باشد، مثل بیمارستان بانگلی و سایر مؤسسات برای اینکه مفید است برای مصلحت مردم، برای فرار از اینجا هستند، متأسفانه ما عرض میکنم بطور حقیقت میگویم و تازه این

بطلبه بنده بر اثر عدم توجه کمیسیون محاسبات و کارپردازی مجلس است بنا بر این بنده تقاضا میکنم جناب آقای آزاد که همیشه ملاحظه فرمائید این پیشنهاد را پس بگیرند، و آقای اردلان مقرر هم متعهد بشوند که نصف آن جراثیم را به بهداری اختصاص بدهند و بهداری را کامل کنند.

**رئیس -** الان این جراثیم در حساب بهداری منظور میشود. رای گرفته میشود پیشنهاد آقای آزاد آقایانی که موافقت فرمایند (عده کمی برخاستند) مورد توجه نشد. پیشنهاد دیگری قرائت میشود

(شرح زیر قرائت شد)

مقام ریاست مجلس شورای ملی پیشنهاد میکنم سصد هزار ریال خرید و تعمیرات انابیه یکسده هزار ریال تقلیل یابد آنگاه امامی.

**رئیس -** آقای نورالدین امامی

**امامی -** این توضیح زیادی ندارد سی هزار تومان برای تعمیر و اصلاح انابیه گذاشته اند، ده هزار تومان برای تعمیر این انابیه مجلس کافی است.

**رئیس -** آقای اردلان

**اردلان -** اعتباری که در این قسمت منظور شده آقای امامی برای منظور خاصی است. اطلاق رئیس مجلس شورای ملی که اغلب بایستی پذیرائی بکنند از اشخاص درجه اول خارجه و داخله آنطوری که باید شایسته باشد نیست (امامی - طابق نمیخواهند ایشان) صحیح است اما اگر نظری دارند بفرمایند این بود که ما این اعتبار را منظور کردیم (امامی - آقای رئیس خودشان فرمودند من نمی خواهم) آقای رئیس اگر نخواستند خرج بکنند و میماند صرفه جوئی می شود و مقداری از انابیه مجلس هم تمام فرسوده شده، لازم شده است آنها را تعمیر کنیم و نگاهداری کنیم. (امامی - آقای رئیس قربانت بروم خودت را بگوئی نمیخواهم و راحتان بکنید) یا کزیر نگاه داریم این بودجه اعتباری است و الزام بخرج آن نیست معذرا که مقام ریاست اجازه فرمائید حلف میشود

**رئیس -** در صورت جلسه پیش آقای اردلان مغیر کیسیون ضمن بیان خود اظهار داشته اند اعتباری در اختیار ریاست مجلس است. بنده لازم میدانم خاطر نمایندگان محترم را مستحضر سازم که دو ادوار گذشته بعنوان کمک بستند اعتباری مبلغ ماهی هزار ریال تصدق ریال در اختیار رئیس مجلس بود چون این وجه کافی نبود و تقاضا کنندگان تصور می کردند اعتبار مهمی موجود است خالی از زحمت نبود در بودجه سال ۱۳۲۸ این اعتبار حذف شد و به بودجه چاپخانه ضمیمه شد بنا بر این حتی یک ریال هم از آن تلوخ اعتباری در اختیار بنده نیست برای بنده هم گوارا تر است اگر کسی به کسی شود مربوط بشخص بنده است و البته تقاضا هم معذور تر شده است. راجع بانابیه هم اگر انابیه صومعه مجلس شورای ملی است و فرسوده شده باید توضیح شود بنده عرض ندارم ولی اطلاق که بنده می نشینم و حلف خود آقایان است همان انابیه



